

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

Quintus gradus Castitatis: in somno impuris illusionibus non foedari. Cap.
9.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

solū illi siue inter pudicos, siue inter impudicos deputentur, post diluuiū referuantur, qui in bonū cooperantur. Hęc ille.]

Hic igitur gradus Castitatis, sicut & quilibet alius, tentationes à diabolo procedentes non excludit, sed eas abiicit, quas aut vitium luxurię non bene domitum procreat, aut carnis perulantia progenerat. Sed certum sit multos ex viris perfectis ab impugnationibus etiam dæmonis liberari: & tunc si in hoc quarto gradu resideant, nullam in vigilia, aut ferè nullam tentationem sentiunt, nullam carnis suę titillationem perferunt. Et licet aliquas occasiones habeant, non quas ipsi vlerò admittant, (nam istę castissimis etiam efficiunt) sed quas ministerium animarum, aut quodlibet aliud munus secum affert, in eis tamen non solū illęsi, verum & quieti, & puri, ac si absque occasione essent, perseverant. Dicuntque exultantes: Domine, Domine, virtus salutis meę, obumbrasti super caput meum in die belli.] Dies enim belli tota hęc vita est, quę est instar militię super terram: sed Dominus in hac die virtus suorum est, quia eos à tentationibus insurgentibus protegit: & sicutum est, quia ne tentationes accedant, eis se opponit, suoque defendit.

Quintus gradus Castitatis, in somno impuris illusionibus non sedari.

CAPVT IX.

SOMNVS est mortis imago, in quo homo non est suę rationis cõpos, & phantasis rerum sese in cogitatione miscens, ac sine imperio rationis cohibente apparentibus, absurda satis & inepta solent nobis representari. Hęc autem ex quatuor capitibus exoriuntur (vt nunc Deum aliquid in somnio per se, vel per Angelum reuelantem omittamus) aut ex ipsa constitutione corporis; nam prælia, & rixas biliosis; ludos, & festiua, sanguineis; aquas, & quę ad eas pertinent, phlegmaticis; & tristia melancholicis somniare solent. Aut ex his, ad quę affecti sumus; aut ex his, quę in vigilia loquuti sumus, aut cogitauimus, aut aliquo sensu percepimus; vel tãdem ex arte dæmonis, cui aliquãdo, Deo permittente, subiicimur. Affectus noster ad aliqua suscitatur inter quiescendum in somnia; id è quę sæpe somniamus, quę diligimus, quę desideramus, aut quę odio prosequimur; quia assidua cogitatio, quę in vigiliã nos tenuit, & intenta mentis affectio potens est rerum earum similitudines, cum dormimus, obicere. Et hinc trahitur similitudo illa Isaię: Sicut somniat esuriens, & comedit, cum autem fuerit expergefactus, vacua est anima eius, & sicut somniat sitiens, & bibit, & postquam fuerit expergefactus, lassus adhuc sitit, & anima eius vacua est: sic erit multitudo omnium gentium, quę dimicauerunt contra mõtem Sion.] Esuriet enim, quę appetitus est cibi; & sitis, quę appetitus est potus; imagines esulentorum & potuũ excitant, quę dormientes somniant se consumere, cum tamen nihil comedant, & bibant, sed solam vanitatem apprehendant. Locutio etiam, vel præcedens cogitatio, vel sensus alicuius perceptio vasa in somniorum excuscat, quia similitudines earum rerum, quas recens accepimus, tanquam potentiores sese cogitationi dormientis obiciunt, vt possit circa illas operari. Et hinc quidam cecinit:

Omnia, quę sensu voluuntur vota diurno, Tempore nocturno reddit amica quietis.

Et Ecclesiasticus: Vana spes, & mendaciũ viro sen-

lato: & somnia extollunt imprudentes.] Sapiens, inquam, non fidit vanis spebus, quę nihil soliditatis continent. E contra verò stultus si aliquid vile somnauerit, extollitur, quasi à Deo somnium esset immissum, cum tamen Deus nihil illi reuelauerit, sed vana eius cogitatio, aut fermocinatio illad somnium parturierit. Ac tandem arte dæmonis somnia excitantur, qui potens est similitudines in memoriã custoditas tanquam corporeas disponere, & eas cogitationi aspiciendas obicere. Talę; fuisse somnium mulieris Pilati, cum misit nuncium ad virum suum: Nihil tibi, & iusto illi; multa enim passa sum hodie per visum propter eum; nonnulli cum Beda existimant. Dæmonesque (vt propius ad rem accedamus) consueuisse impudicis phantasis corda iustorum turbare, docuit Augustinus, sic scribens: Ille nefandus aduersarius, quod non potest surripere vigilantem, agit vt extorqueat dormienti. Cum in ipsã quiete inquietus insidat, demonstrat imaginem falsam, & torquet concupiscentiam veram; vt quem non potest vigilantem superare certantem, captiuum teneat quiescentem: quia cum sopitos per somnia sensus deludit, nonnunquam etiam Sanctorum animæ in turpes labuntur assensus. Quę si imputaret altissimus, quis viueret castus? Nouerunt ergo ista, qui pugnant. Nouerunt, qui carni, & sanguini repugnant. Nouerunt adiutricem, & gubernatricem diuini muneris gratiam. Nouerunt desuper adiuti, hanc pugnam faciliẽ superare. Nouerunt, gratiã perdudente, ad victoriam peruenire. Nouerunt victores palmã cęlestẽ desuper expectare. Hęc Augustinus.]

Iam ex his intelligitur in quo consistat quintus gradus Castitatis. Illum enim possidet, qui nõ solū in vigilia nullas carnis impugnationes patitur, verum & in somno nullis impuris phantasis illuditur. Nam istas in eo corporis constitutio sanguinea, & hilaris, non excitat, quia corpus abstinentiã, & vigiliis, & aliis asperitatibus edomuit, & aliquantulum imbecillum reddidit. Nec affectio has illusiones prouocat, quia affectum suum à deliciis huius mundi subtraxit, & cęlestibus donis inseruit. Nec cogitatio, aut loquutio, aut aliquis sensus importat; quoniam cogitationem mundissimam, sermonem castissimum, & sensus circumspectione præcõtos habet. Licet autem dæmonis astu possint huiusmodi illusiones prouenire absque impediõ Castitatis; tamen (concedente Domino) diabolus impeditur, ne possit luci tantę puritatis aliquas tenebras impurę cogitationis offundere. Qui profectò lectulum virginum, & pudicorum, exhorret, & cum pater immudicię sit, & turpitudinis, sanctimoniam extrinsecit, & ad homines tam perfectę Castitatis veretũr accedere. Huius gradus meminit Climacus, dicens: Pudicus est ille, qui in somnis quidem nullum motum, nullamque status sui mutationem sentit. Pudicus est ille, qui & in somnis quidem perfectam semper insensibilitatem in corporum specie & varietate possidet. Hęc regula huiusmodi finis est perfectę consummatę quę castitatis; vt ita animata, sicut inanimata, intueamur, at que ita rationabilibus, vt brutis corporibus afficiamur. Meminit & Lauręcius Iustinianus, qui Cassiani vestigiis in hærens, sic ait. Castimonie gradus est, ne illecebrosis phantasmatis feminatarum vel dormiẽs illudatur. Licet enim hanc ludificationem peccato esse obnoxiam non sit credendum; concupiscentiã tamen latitantis medullitus indicium est. Quam tamen ludificationem diuersis modis constat acciderẽ. Nam secundum illum vsum, quem vigilans, vel exercere, vel cogitare consueuerat, etiam dormiens vnusquisque tẽtatur.

Matt. 27. 19. Beda ibi.

August.

Climac. grad. 15.

Iust. in li. gno vsta de conti. nent. c. 6.

Hic

Pal. 139. 8.

Isa. 29. 8.

Claud. de rapt. Pro serp.

Ecc. 34. 1

Hic est continentiae finis, haec pudicitiae consummatio: hic est immarcescibilis fructus ligni vitae, & ascensus primus victoriae brauium in carne existens, quem qui possidet, futuram incorruptibilitatis beatitudinem utcumque praebat. Sic iste doctor.]

Psal. 3.6. Hic poterit iure dicere cum sancto Dauide: Ego dormiui, & soporatus sum, & exurrexi, quia Dominus suscepit me.] Vox esse potest hominis castitatem impense amantis, itaque dicentis: Ego prius non dormiebam, quia timide semper quiescebam, timens ne aliquid inuitus pateret, quod meam puritatem inficeret. At nunc tanto munere donatus securè dormio, & fidenter, dum corpusculi necessitas poscit, sopori me trado, laetus & expeditus ad Dei obsequium, etiam ad sacrificium immaculatum offerendum surgo, non ex mea virtute, sed ex Dei gratia, quia Christus habitans in me, sua protectione suscepit me.

Est igitur somnus viri iusti in hoc gradu Castitatis positi, quietus, & purus, & sanctorum operum, & desideriorum, quae in vigilia praecesserunt, cogitatione formatus. Et si Deus aliis eius imagines aperiret, quas somnians euoluit, non aliquid obscenum, aut impurum, sed omnia munda, & sapientiae plena conspicerent. Habetque ex parte homo, quod ante peccatum haberet. Quando, ut inquit Ambrosius, dormire non cupiditas, sed necessitas fuit. Et tamen eum quiesceret corpus, vigilaret animus, qui frequenter in somnis aut lecta repetit, aut somno interrupta continuat, aut disposita gerit, aut gerenda pronunciat.] Experitur homo illud, quod experiebatur sponsa: Ego dormio, & cor meum vigilat.] Ita enim corpus dormit, ut habeat suae puritatis custodem. Cor meum vigilat; illa virtus, quam, Deo donante, post multos gemitus, & postulationes accepit illa, quae mihi cordi est, & non aliter, quam proprium cor diligo, vigilat super me, & cingit me propter timores nocturnos. Vel cor meum vigilat; Spiritus Domini, quo ceu corde viuifico, & calefco, vigilat cum ego dormio, ut in somno immunda non patiar, sed aliquid simile eis, quae in vigilia soleo aditare, perficiam. Talis est virorum castissimorum dormitio. Nam, ut inquit Ambrosius, Sanctorum somnus est operarius, secundum quod scriptum est: Ego dormio, & cor meum vigilat.] Et secundum quod Iacob sanctus diuina dormiens videbat mysteria, quae vigilans non viderat, de caelo ad terras aërem peruium Sanctis, respicientem Dominum, & pollicentem terrae eius possessionem. Itaque breui somno dormiens impetravit, quod magno labore postea acquisiuit haereditas eius. Est enim Sanctorum somnus, feriatu omnibus corporis voluptatibus, ab omni animi perturbatione tranquillitatem menti inuehens, placiditatem animae, tanquam soluta nexu corporis se ableuet, & Christo adhaereat. Sic ille.] Hinc accipit, ut talis somnus sit pacatus, ex Christo scilicet pacis auctore, cui se in vigilia animus adiunxerat.

[Obtinebat Salomon omnem regionem, & habebat pacem ex omni parte in circuitu.] Sic & Castitate perfectus omnes vires tam animae quam corporis in suam potestatem redegit, & ideo siue vigilans, siue dormiens pace perficitur. Quatuor, secundum Hugonem, solent inquietare somnum; hostis, & seruus, vxor, & vicinus, quae cum procul ablegentur, quisque tranquillè quiescit. Castus autem, quem Dominus tanta puritate ditauit, haec quatuor à se constanter reiecit. Expulit diabolus hostem, cuius suasionibus importunis aurem non praebet. Contempnit mundum seruum, quem vilem & con-

temptibilem esse cognouit. Rexit carnem vxorem, & discretam abstinentiae parcitate subiugauit. Diloxit proximum, sed si sui propositi non sit, ad multam familiaritatem non admittit. Non ergo mirum est si pacatus dormiat, & illusionum monstra non sentiat.

Huius gradus Castitatis aliquos esse participes, illos praecipue, qui virginitatem coluerunt, certum est. Quibus Dominus quasi in partem praemij puritatis & casti pudoris hoc concedit, ut in hac parte tranquillitate fruatur, & nec in vigilia, nec in somno aliqua tentatione turbentur. Illis verò, si acceptum donum volunt non perdere, duo faciendū sunt. Alterum est, ut sibi caveant, & vel minimas etiam se foradandi occasiones auertant. Nam qui sibi

ipsum fiderit, & in periculo constituerit, post longam etiam & magnam Castitatem agnosceret quam fragilis sit homo ad resistendum daemone, & quam facile sit vno iactu alex immensas mundiciae diuitias perdere. Nemo suae Castitatis, & sanctitatis, aut alterius, rationem habeat, nec bono praetextu iuuandi animas, personae suspectae confortium admittat: quia nouit diabolus maris tranquillitatem in tempestatem conuertere, & duo naugia in circumspicendā iuncta mutua collisione destruere. Pulchre sanè Cyprianus daemoneis technas edicens, hanc similitudinem est prosequutus. Hanc primò, inquit, exhibet lenitatem, ut duas naues oblectet adinuicem conuenire, quas cum fecerit iunctas, repentinis turbinibus in semetipsas elidere possit, & frangere. Et his vitur blandimentis, ut subtractis omnibus iaculis, compescēs aduersa, suggerens prospera, tam diu sopitum ignem sine vllis flammis occultet, donec duas faculas iungens, simul ambas ascendat, & tam diu cessat saeuire suae tela supponere, donec sicut peritus venator quos occisurus est, laquei sui vinculis alliget. At vbi insolubili catena deuinctos abstrinxerit, velut lanista protinus duos gladiatores aduersus inuicem compellit armari: & subinde stimulans membra, statim gladios aptat, statim succedit infaniam, & vulnificos amplexus impingens, vtrumque simul vno iactu mortificat. Sic explicat, quod antè praestare videtur, sic de simplici charitate amorē constat illicitum, sic per sanctitatem sibi inducit interitum, dum contentus est cedere: sic valet fortius occupare, & dum summissus patitur semetipsum praebere deuinctum, sic plenius deuincere gloriatur. Cuius versutias Paulus Apostolus sic intelligit, dicens: Non enim ignoramus, inquit, astutias eius. Haecenus ille.] Hunc sine dubio Castitatis gradum Thomas Aquinas acceperat, quae Angeli zona Castitatis nunquam dissoluenda praecinxerant. Et tamen post hoc donum Dei, ut haberetur in eius vita, vsque adeò vitauit foeminarum colloquia, praeterquam vbi vel utilitas, vel necessitas aliud posceret, ut solent homines sibi à serpentibus & scorpionibus praecauere. Sciebat enim ille tū scientia humana, tum illuminatione diuina sapientissimus, carnem licet iam domitam, semper inimicam esse Castitatis, & ideo securus iudicauit fugere, quam de seipso, & de obenta Castitate temerariè praesumere. Cum ergo corpus hostis sit animae, custodiāmus illud praecceptum Ecclesiastici: Non credas inimico tuo in aeternum; sicut enim aramentum, & reginat nequitia illius: & si humiliatus vadat curuus, adhaec animum tuum, & custodi te ab illo: non statuas illum penes te, nec sedeat ad dexterā tuam, ne forte conuersus in locum tuum, inquit cathedram tuam: & in nouissimo agnoscas verba mea, & in sermonibus meis stimuleris.] Non credas,

inquam

inquam

inquam

Psal. 3.6.

Amb. li. 2. de virgin.

Cant. 5.2

Amb. lib. 8. epist. 60 ad Anisim.

3. Reg. 4. 24.

Hug. 3. de clauis animae. c. 9.

Cyp. de singulari. clauis. cor.

1. Cor. 11.

Ecl. 11. 10. 11.

inquam, o iuste, suasionibus corporis tui, quia hostis tuus est. Ne credas ei in initio conuersionis tuae, quando aperte forsitan aduersus castitatem insurgit. Nec etiam credas ei, quamuis magnam perfectionem fueris assecutus, & ipsum iam domitum aduersus mundiciam bella non moueat: quia sicut ferrum, licet mundum fuerit, facillime rubiginem contrahit: ita corpus oblata occasione nullo negotio ad desideria impura redit. Et si longa inedia, & assiduis vigiliis robur amiserit, semper suspectum habe, & custodi te ab illo. Nam si ad dexteram tuam ut amicus sederit, & te sibi fidem viderit, dum minus putaueris, incautum te ab illa castitatis sublimitate deiciet.

Alterum tibi obseruandum est, ut hunc gradum castitatis eximum Dei donum agnoscas, sicut te vera est, & eius perseverantiam assiduis a Domino precibus & desiderijs efflagites. Cassianus certe hoc esse praesentissimum, ac vnicum huius tantae puritatis remedium custodiendam, manifeste proclamauit. Postquam enim docuit quam ardentibus desiderijs est puritas haec appetenda, & quantae cautela est somnis suis temporibus admittendus, haec ait: Ita vnusquisque quotidie integritatis suae maturus explorator effectus, & collata sibi purificatione congaudeat, eamque se non suo studio, nec vigilantia, sed protectione Domini sentiat consequutum; ac tamdiu illius perseverantiam suo corpori intelligat cohaerentem, quamdiu eam Dominus sua fuerit miseratione largitus. Qui enim hanc stabiliter obtinet fidem, nequaquam superbum sapiens de sua virtute confidet, neque seductus longis obsceni liquoris inducijs blandissima securitate soluetur; sciens impurissimam colluisionem aspergine se protinus maculandum, si vel paululum quid ab eo protectio diuina discesserit, ac proinde pro perpetuitate eius cum omni contritione & humilitate cordis, indefessus est orationibus incubandum. Sic ille. [Illam ergo orationem Prophetae amator castitatis iugiter effundat: Custodi me, Domine, ut pupillam oculi: sub umbra alarum tuarum protege me.] Aliter nos manum, aut pedem, aliter pupillam oculi custodimus. Illa ab icu alicuius momenti defendimus, si vero leuiter impingant, vel manus eis quae tractat, aut calceus terrae adhaereat, non curamus. At pupillam oculi nec minimo puluisculo obscurari permittimus, quia ille videndi aciem impedire sufficit. Quid est ergo nos pupillam oculi custodiam poscere, nisi vera minima etiam infectione, quae in somnis accidere solet, liberemur, optare? Sub umbra alarum soli pulli auium protegentur, qui cum sint suis parentibus similes, postea nouerunt volare, & a terra periculorum plena discedere. Volamus ergo alis Domini protegi, & sub eius pennis commorari, quasi cupientes pro dilectissimis filiis haberi, & conuersatione nostra ipsis Angelis, qui molem carnis non habent, similes effici. Petimus quidem ut [conuersatio nostra,] iuxta dictum Apostoli, in caelis sit. Vt quemadmodum in caelo nihil erit, quod carnem nostram maculet: ita & in terra, etiam cum quiescimus, nihil accidat, quod carnis mundiciam a nobis elonget. Postulamus, ut similes Angelis efficiamur; & siue in vigilia, siue in somno, eorum contra impuritatis vitium tutamine ac protectione laetetur. Denique petimus, ut illud psalmi in nobis impleatur: Et nox illuminatio mea in delicijs meis. Mea, inquam, nox, ut dixit Laurentius, (licet in alio sensu) nihil obscuritatis habet; sed omnia in luce clarescit. Quia tenebrae o Domine, non

A obscurantur a te, nec aliquid in me facient, quod tuis oculis sit inuisum; sed nox sicut dies illuminabitur, sicut tenebrae eius, ita & lumen eius. Id autem habeo non ex virtute mea, sed ex munere tuo, Deus meus, quoniam tu scilicet suscepisti tenes meos ab impura colluione mundandos, suscepisti me de utero matris meae.

At dices nos hunc castitatis gradum explicasse sicut Tullius perfectum oratorem, aut Plato perfectissimam rempublicam, cuius similis nulla unquam fuit, apte describit. Sed quid de hoc sentiamus, in sequenti gradu dicemus.

Sextus gradus Castitatis: In carne quasi sine carne viuere.

CAPVT X.

B **R**OSTREMVM hunc castitatis gradum difficile est praecedenti secernere; nihil enim in hac vita optare potest humana mortalitas, quam ut nec in vigilia, neque in somno aliquid mundiciae aduersum patiat. At aliquid aliud restat nobis desiderandum in virtute castitatis, quod ad gradum eius perfectissimum spectare videtur. Illud autem est, ut nos, qui homines sumus, Angelicam puritatem imitemur, & in carne corruptibili quoddam incorruptionis genus induamus. Cogitantibus autem nobis quomodo Angelicam puritatem exponeremus, illud occurrit dicendum, eam esse fortissimam, ab omni impugnatione alienissimam, & ab ipsa angelica natura tributam. Est fortissima, quoniam etiam si impugnaretur, nulli omnino teratationi cederet. Est ab omni impugnatione alienissima; quoniam cum angelus carne non habeat, carnis insultus sentire non potest. Est a natura tributa; quia angeli cum suapte natura sine spiritu, naturaliter habent, ut in carnis peccata non incurant. Adeo ut mali angeli, qui in ea incidunt, secundum reatum, nunquam tamen peccata carnalia committant secundum actum. Solet igitur Dominus aliquos viros sanctissimos, (quales sine dubio fuerunt, ut nunc Beatam virginem omittam, duo Ioannes, Baptista & Euangelista, & alij nonnulli) tanta gratia praenire, & replere, ut quod angeli per naturam habent, ipsi per gratiam accipiant, ut scilicet summa suauitate, ac si id a natura procederet, in omnem honestatem, ac puritatem protendant; & carnis foeditatem non aliter quam mortem naturae contrariam exhorreant, aut quasi aliquid amarissimum pertimescant. Qui in occasionibus, quas ipsi non quaesierunt, sed res huius mundi pepererunt, ut rupes in medio mari posita, quae fluctus irrident, inueniantur immobiles. Qui iam nullo modo impugnentur, quoniam concupiscentia dono gratiae prauenta non turbat, & daemon timore percussus impugnare non audet. Qui corpora humana ita aspiciunt, ut arbores, aut ligna vitidia. Qui cum opus est, tanta libertate ac puritate functionem humanae generationis cogitant, ac si somus fabricam cogitarent. Qui ita aliorum foeditates & castus audiunt, ac si non audirent, neque haberent carnem, illius, quem audiunt, carni conformem. Isti reuera sunt viri diuini, qui perfectissimam castitatem adepti, naturam humanam videntur excessisse, & ad angelicam euolasse. Nam ut Cassianus ait: Quodammodo exire de carne est, in corpore commorantem; & ultra naturam est, fragili carne circumdatum, carnis aculeos non sentire.

Cassian.
60. 12. 4

Ps. 16. 8.

Phil. 3.
20.

Ps. 138.
11.

Cass. lib.
6. c. 6.